

TIJDSCHRIFTEN EN BOEKEN

INTERNATIONALE KULTURELE BETREKKINGEN VAN NEDERLAND

Het groeiend aantal partikulieren in binnen- en buitenland, dat zich, vaak geheel op eigen initiatief, veel moeite geeft om buiten ons taalgebied enige belangstelling voor de Nederlandse cultuur te wekken, blijkt soms bijzonder slecht ingelicht te zijn over wat er van officiële Belgische en Nederlandse zijde op dit terrein gedaan wordt. Om gedeeltelijk in deze leemte te voorzien heeft de afdeling « Internationale Culturele Betrekkingen » van het Ministerie van O.K. en W. in Den Haag een fraai uitgevoerd, geïllustreerd verslag laten verschijnen over haar activiteiten tijdens de periode van oktober 1960 tot en met december 1961.

Hoewel het ministerie haar taak slechts « stimulerend van aard » acht en zich in het verslag beperkt tot een nuchtere opsomming der feiten, komt men toch onder de indruk van het vele dat in vijftien maanden verricht werd: het boek telt 146 bladzijden, vol bondig geformuleerde gegevens. Er blijkt ook uit dat men ernstig poogt om aan het culturele eenrichtingsverkeer dat tot voor kort de betrekkingen van Nederland met het buitenland beheerste, een eind te maken. Op de duur zal men moeten komen tot een evenwichtig geven en nemen. Zover is het nu nog niet, maar men is op de goede weg.

Achtereenvolgens stelt de nota aan de orde: de bilaterale, regionale en mondiale betrekkingen. De bilaterale krijgen veruit de meeste aandacht. Dit eerste deel begint met een algemeen overzicht, waarin verslagen opgenomen werden over de culturele verdragen, de raadgevende interparlementaire Beneluxraad en de organisatie van Nederlandse weken in het buitenland. De sektor « onderwijs en wetenschappen » verschaft o.a. gegevens over uitwisseling van onderwijsmensen en wetenschappelijke werkers, universitaire weken en studiebeurzen voor buitenlandse studenten (waaronder een belangrijk aantal voor Nederlandse taal en letterkunde, toegekend aan studenten uit de meeste Europese landen, maar ook uit Australië en Japan). Bijzondere aandacht krijgt het vorig jaar gehouden kolloquium van buitenlandse neerlandisten: de bijdrage die de Nederlandse regering verleende in de kosten van uitbreiding der Nederlandse bibliotheken aan ruim twintig universiteiten (w.o. die van Rijsel en Parijs), moet men wellicht als het eerste resultaat van deze bijeenkomst beschouwen. De activiteiten op onderwijsgebied zijn te uitgebreid om ze hier allemaal weer te geven; aparte vermelding verdient echter het werk van het vijf jaar bestaande « Institut Néerlandais » te Parijs. Na de nogal schamel vertegenwoordigde sektor « volksoontwikkeling » komen « De kunsten » aan de beurt: muziek en dans, toneel en letteren, beeldende kunsten, film en museum. Een rijk geschakeerd uitwisselingsprogram, vooral voor de beeldende kunsten en de muziek. Dat de toernees van Nederlandse toneelgroepen hierbij wat schriel afsteken, valt te begrijpen; zeker zolang niet meer kolloquiumresoluties verwezenlijkt zijn. Een overzicht van de voorlichtingsmedia besluit het eerste deel van dit rapport.

Het tweede deel behandelt de culturele activiteiten in regionaal, d.w.z. Europees verband. Juist op dit gebied heeft er zich tijdens de verslagperiode een dynamische ontwikkeling voorgedaan. Twee bijeenkomsten van de ministers van onderwijs van de zestien Europese landen, die de Europese Culturele Konventie ondertekenden, hadden tot resultaat dat men besloot tot een gezamenlijke bestudering van gemeenschappelijke problemen van onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Het program van culturele activiteiten van de Raad van Europa is als gevolg hiervan ook aanzienlijk uitgebreid, terwijl de samenwerking tussen de Zes zich momenteel ook begint uit te strekken op cultureel niveau. Veel hiervan bevindt zich nog in een eerste stadium, maar belangrijke plannen staan toch al op stapel.

Het derde deel beschrijft de mondiale betrekkingen. De belangrijke werkzaamheden van Nederland, voortvloeiend uit het lidmaatschap van de Unesco en de Verenigde Naties, komen erin aan de orde.

Indien men in de toekomst zou komen tot een gezamenlijk of gecoördineerd optreden van Nederland en België op dit terrein zullen de Nederlandse internationale culturele betrekkingen nog aanzienlijk uitgebreid kunnen worden. Vooral die op onderwijsgebied. Men zal zich dan ook niet kunnen beperken tot een op zichzelf zeer nuttige opsomming van de activiteiten, zoals in deze nota gebeurt, maar men dient dan allereerst te komen tot het uitstippelen van een beleid, speciaal voor de verspreiding van de Nederlandse taal en cultuur in Europa. Bijzondere aandacht zou men daarbij moeten hebben voor de vanouds Nederlandstalige gebieden buiten de Nederlandse en Belgische grenzen.

F. Niessen

Activiteiten van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen op het gebied van de Internationale Culturele betrekkingen - 146 blz., Den Haag, 1962.